

Ewa Adaszyńska
Małgorzata Kuncewicz

Studenci z niepełnosprawnością
w środowisku akademickim

Zagadnienia związane z niepełnosprawnością odnoszą się do kilku obszarów:

- regulacji prawnych,
- warunków do studiowania,
- przystosowania budynków i ich przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- dostępu do nowych technologii oraz cyfrowej przestrzeni informacyjnej,
- udogodnień w korzystaniu z zasobów i usług,
- edukacji pracowników w zakresie obsługi osób o różnych rodzajach niepełnosprawności.

Prawa osób niepełnosprawnych regulują akty prawne

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 r. Podpisana przez Polskę 30 marca 2007 r., ratyfikowana 6 września 2012 r. (Dz.U. z 2012, poz. 1169)

art. 5 Równość i niedyskryminacja;

art. 21 Wolność wypowiedzenia się i wyrażania opinii oraz dostęp do informacji;

art. 24 Edukacja;

art. 30 Udział w życiu kulturalnym, rekreacji, wypoczynku i sporcie.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483 ze zm.), która w zapisach dotyczących osób niepełnosprawnych głosi:

art. 70 Każdy ma prawo do nauki [...];

art. 54.1. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji;

art. 69 Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 13 sierpnia 1997 r. (uchwała Sejmu RP - M.P. nr 50, p. 475), która uznaje prawo osób niepełnosprawnych do:

1. dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;

4. nauki [...];

5. pomocy [...] umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji;

6. pracy na otwartym rynku zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami [...];

8. życia w środowisku wolnym od barier [...] dostępu do urzędów, obiektów użyteczności publicznej [...] informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej.

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. nr 164, poz. 1365 ze zm.)

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. nr 123, poz. 776 z późn. zm.).

Zobowiązania prawne wynikają też z uczestnictwa Polski w Unii Europejskiej

Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej - część II: Niedyskryminacja i obywatelstwo Unii z 7 lutego 1992 r.

art. 19 Zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz.Urz UE 2012 C326)

art. 14 Prawo do nauki 1. Każdy ma prawo do nauki i dostępu do kształcenia zawodowego i ustawicznego;

art. 21 Niedyskryminacja 1. Zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na ...niepełnosprawność;

art. 26 Integracja osób niepełnosprawnych. Unia uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności;

art. 31 Należyte i sprawiedliwe warunki pracy 1. Każdy pracownik ma prawo do warunków pracy szanujących jego zdrowie, bezpieczeństwo i godność.

Zapisy zawierają również unijne strategie

Europa 2020 - unijna strategia wzrostu na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Komisja Europejska 3 marca 2010 (KOM (2010) 2020).

Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier z 2010 r. Kładzie nacisk na poprawę sytuacji społecznej i ekonomicznej osób niepełnosprawnych w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz dostęp, na równych prawach z innymi, do środowiska fizycznego, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz obiektów i usług. Jest to warunek wstępny i konieczny uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym.

Oparta jest na Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, uzupełnia strategię Europa 2020 oraz Kartę praw podstawowych traktatu lizbońskiego. (KOM (2010) 636 wersja ostateczna z 15.11.2010).

Edukacja i szkolenia ET 2020: strategiczne ramy europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia. Określa wspólne cele strategiczne dla państw członkowskich, w tym zbiór zasad służących do osiągnięcia tych celów, a także wspólne metody robocze z priorytetowymi obszarami dla każdego cyklu prac okresowych. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 (Dz.U. L 214 z 9.8.2008, s. 3).

Prawo do nauki

Prawo do nauki i informacji są fundamentalnymi prawami człowieka.

Gwarantują je międzynarodowe regulacje prawne, a także ustawy państwowe.

Równy dostęp do nauki, kultury i informacji, to niezbywalne prawa wszystkich.

Zadania związane z edukacją na poziomie wyższym określa Prawo o szkolnictwie wyższym

Do podstawowych zadań uczelni wobec osób z niepełnosprawnością należy:

- tworzenie warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych (art. 13.9 a i b ustawy),
- tworzenie warunków do realizacji procesu dydaktycznego z uwzględnieniem szczególnych potrzeb (art. 162.7).

Sposób organizacji dydaktyki określa Regulamin studiów, a egzaminów wstępnych warunki rekrutacji.

(Rozporządzenie MNiSW z 19 lipca 2011 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach Dz.U.2011 Nr 160, poz. 958)

Studenci z niepełnosprawnością mają pełne prawo do sprawnego funkcjonowania w przestrzeni edukacyjnej oraz przestrzeni społecznej uczelni.

Tworzenie korzystnych warunków studiów dla osób z niepełnosprawnością to przełamywanie barier:

związanych z własną niepełnosprawnością - obiektywnych wynikających ze zdrowia i ograniczeń motorycznych oraz subiektywnych związanych z samooceną, postawami i odczuciami, związanych z warunkami środowiskowymi – fizycznymi (urbanistyką i infrastrukturą techniczną), postawami społecznymi (nastawieniem środowiska), innymi czynnikami (ekonomicznymi czy prawnymi).

RODZAJE BARIER

ZWIĄZANE ZE ŚRODOWISKIEM ZĘWNĘTRZNYM:

fizyczne

- w zakresie urbanistyki
 - architektoniczne
 - transportowe
- w zakresie infrastruktury technicznej
 - w wskutek braku niezbędnych urządzeń technicznych

społeczne (mentalne, społeczne, psychologiczne)

- negatywne, obojętne postawy społ.
- sztywne podejście, brak elastyczności
- przekonanie o zbędności wyższego wykształcenia osób niepełnosprawnych

inne bariery zewnętrzne

- ekonomiczne
- prawno-formalne
- niedomagań edukacji niższej

ZWIĄZANE Z SAMĄ OSOBĄ NIEPEŁNOSPRAWNĄ:

obiektywne - bezpośrednia konsekwencja niepełnosprawności

- słaby stan zdrowia implikujący wysoki poziom trudności
- ograniczenia motoryczne i manualne
- bariery w porozumiewaniu się

subiektywne - autobariery

- ograniczenie kompetencji społ.
- automarginalizacja
- zaniżona samoocena
- postawa roszczeniowa (oczekiwanie na ulgi i przywileje)
- wadliwa reprezentacja umysłowa

Nową wizję niepełnosprawności przedstawiła Deklaracja Madrycka z Europejskiego Kongresu na rzecz Osób Niepełnosprawnych w marcu 2002 roku

Zgodnie z nią osoby z niepełnosprawnością są niezależnymi obywatelami w pełni zintegrowanymi ze społecznością.

Mają oni pełne prawo do sprawnego funkcjonowania w przestrzeni społecznej, a w osiągnięciu tego celu rolę do odegrania mają lokalne i państwowe władze, organizacje społeczne, pracodawcy, media, rodzice, środowiska edukacyjne, nauczyciele i bibliotekarze.

Studenci z niepełnosprawnością mają pełne prawo do równego funkcjonowania w przestrzeni społecznej uczelni.

Zadaniem akademickiej wspólnoty jest przeciwdziałanie wszelkim barierom powodującym nierówności, ale też tworzenie przyjaznych warunków do studiowania i nauki oraz aktywnego uczestnictwa w życiu akademickim.

Działania te mają dotyczyć nie tylko udogodnień w dostęпах do budynków, ale przede wszystkim różnorodnych form uczenia - kształcenia zdalnego, wykorzystania e-learningu, dostępu do literatury, zasobów cyfrowych, ale też nowoczesnego sprzętu i specjalistycznego oprogramowania komputerowego.

Uczelnie publiczne finansują z budżetu państwa

- inwestycje służące kształceniu studentów i doktorantów z niepełnosprawnością (art. 94 ust. 1 p. 10)
- szkolenia podnoszące świadomość związaną z niepełnosprawnością i obecnością osób niepełnosprawnych w uczelni
- kursy języka migowego dla pracowników uczelni
- wynagrodzenie tłumaczy języka migowego

- zakup materiałów dydaktycznych i naukowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością
- organizację zajęć wychowania fizycznego dostosowanych do potrzeb studentów niepełnosprawnych

- zadania związane ze tworzeniem warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia (art. 94 ust.1 p. 11).
- szkolenia umożliwiające orientację przestrzenną na terenie uczelni
- uczelnianych asystentów osób z niepełnosprawnością
- transport między obiektami dydaktycznymi uczelni

- zakup wyposażenia do uczelnianej wypożyczalni sprzętu
- zakup sprzętu i urządzeń specjalistycznych wspomagających dydaktykę, (np. specjalistyczne oprogramowanie)

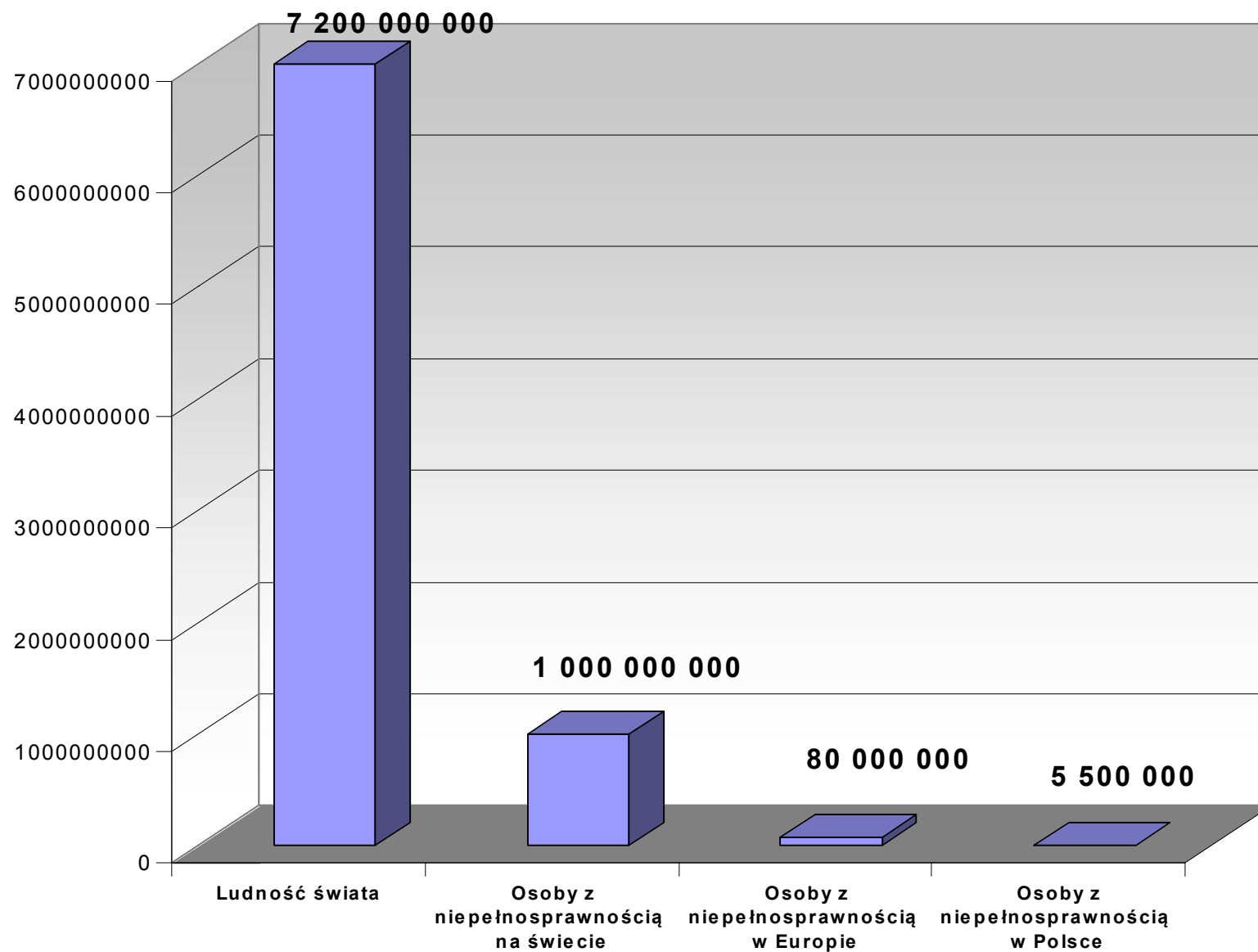
Z raportu Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wynika, że na świecie jest prawie miliard ludzi niepełnosprawnych, jest to 15% ogółu ludzkości.

W Europie niepełnosprawnością dotkniętych jest 80 milionów osób co stanowi 16% całej populacji.

Co szósty mieszkaniec Unii Europejskiej to osoba niepełnosprawna często bez możliwości pełnego uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym z powodu barier związanych ze środowiskiem i postawami otoczenia.

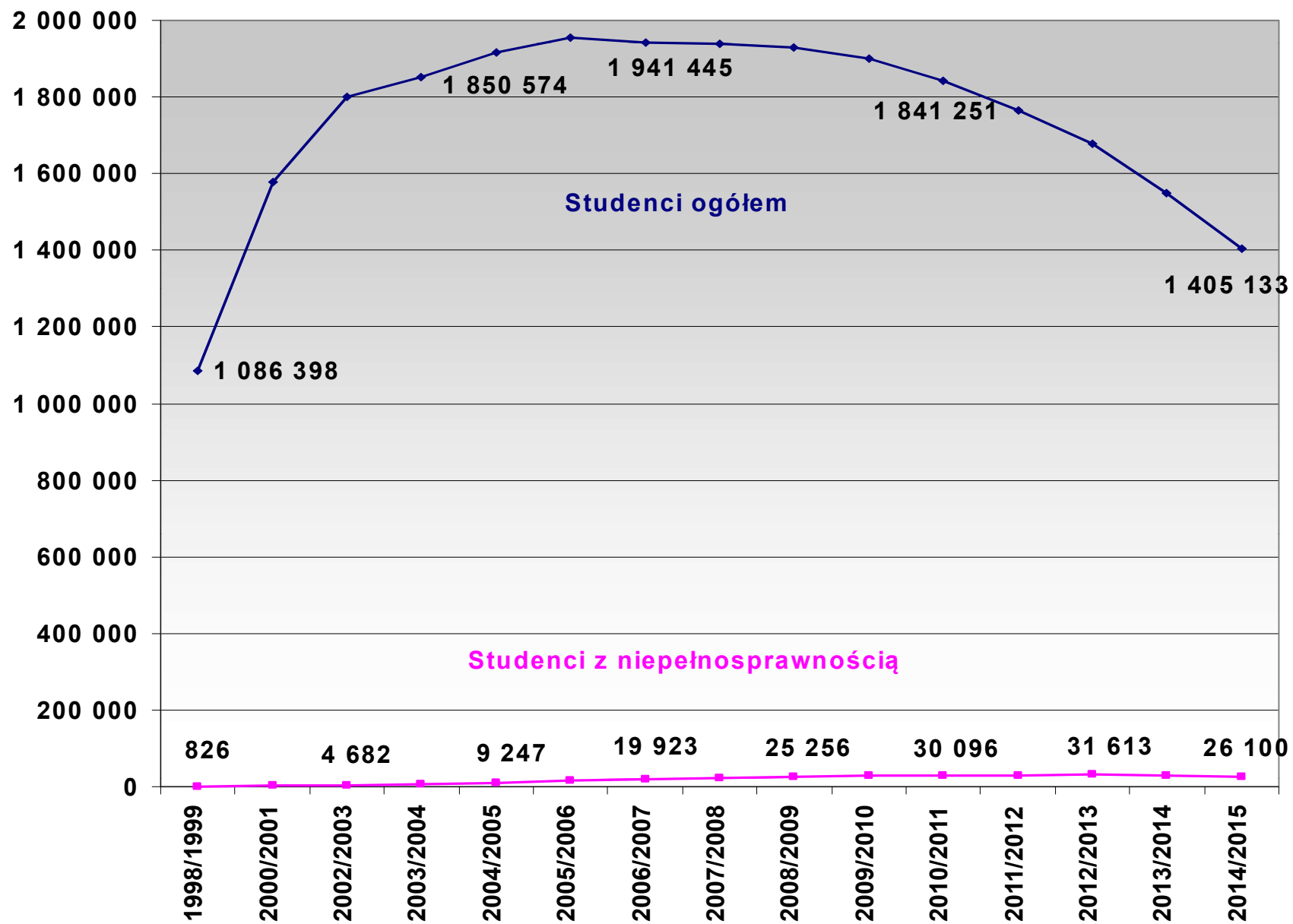
W Polsce jest 5.5 miliona osób niepełnosprawnych, tylko 6,6% z nich ma wykształcenie wyższe.

Liczba osób z niepełnosprawnością w świecie, Europie i Polsce

Studenci w Polsce w latach 1998-2015

Opracowanie własne na podstawie danych GUS

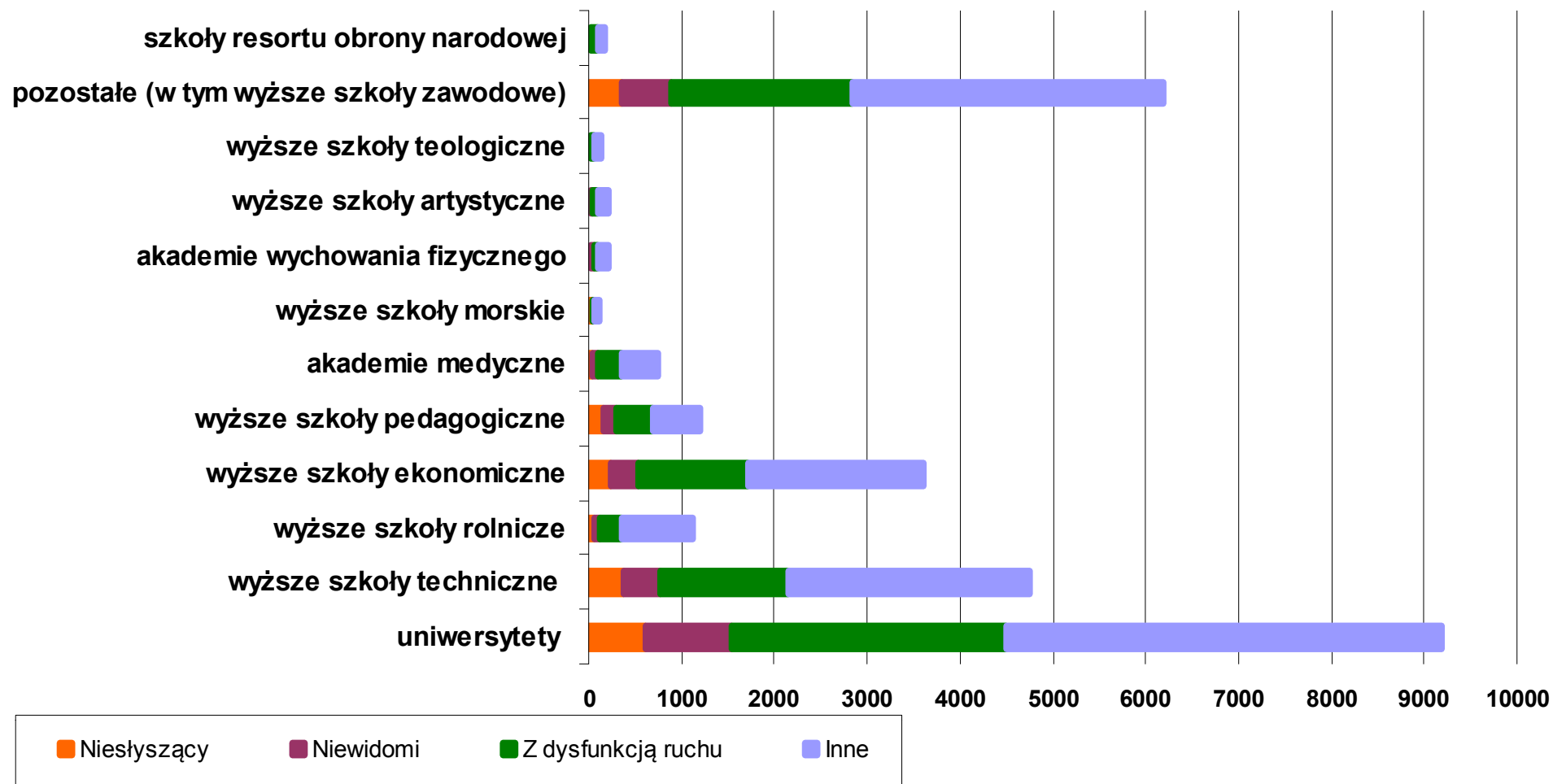

Studenci w Polsce w latach 1998-2015 Dane GUS

Rok akademicki	Studenci ogółem	Studenci z niepełnosprawnością	Odsetek niepełnosprawnych do pełnosprawnych
	(w liczbach bezwzględnych)		(w %)
1998/1999	1 086 398	826	0,08
2000/2001	1 578 241	2 476	0,16
2002/2003	1 800 548	4 682	0,26
2003/2004	1 850 574	7 106	0,38
2004/2005	1 917 293	9 247	0,48
2005/2006	1 953 832	14 510	0,74
2006/2007	1 941 445	19 923	1,02
2007/2008	1 937 404	22 988	1,19
2008/2009	1 927 762	25 256	1,31
2009/2010	1 900 014	27 975	1,47
2010/2011	1 841 251	30 096	1,63
2011/2012	1 764 060	30 249	1,71
2012/2013	1 676 929	31 613	1,88
2013/2014	1 549 877	28 940	1,86
2014/2015	1 405 133	26 100	1,85

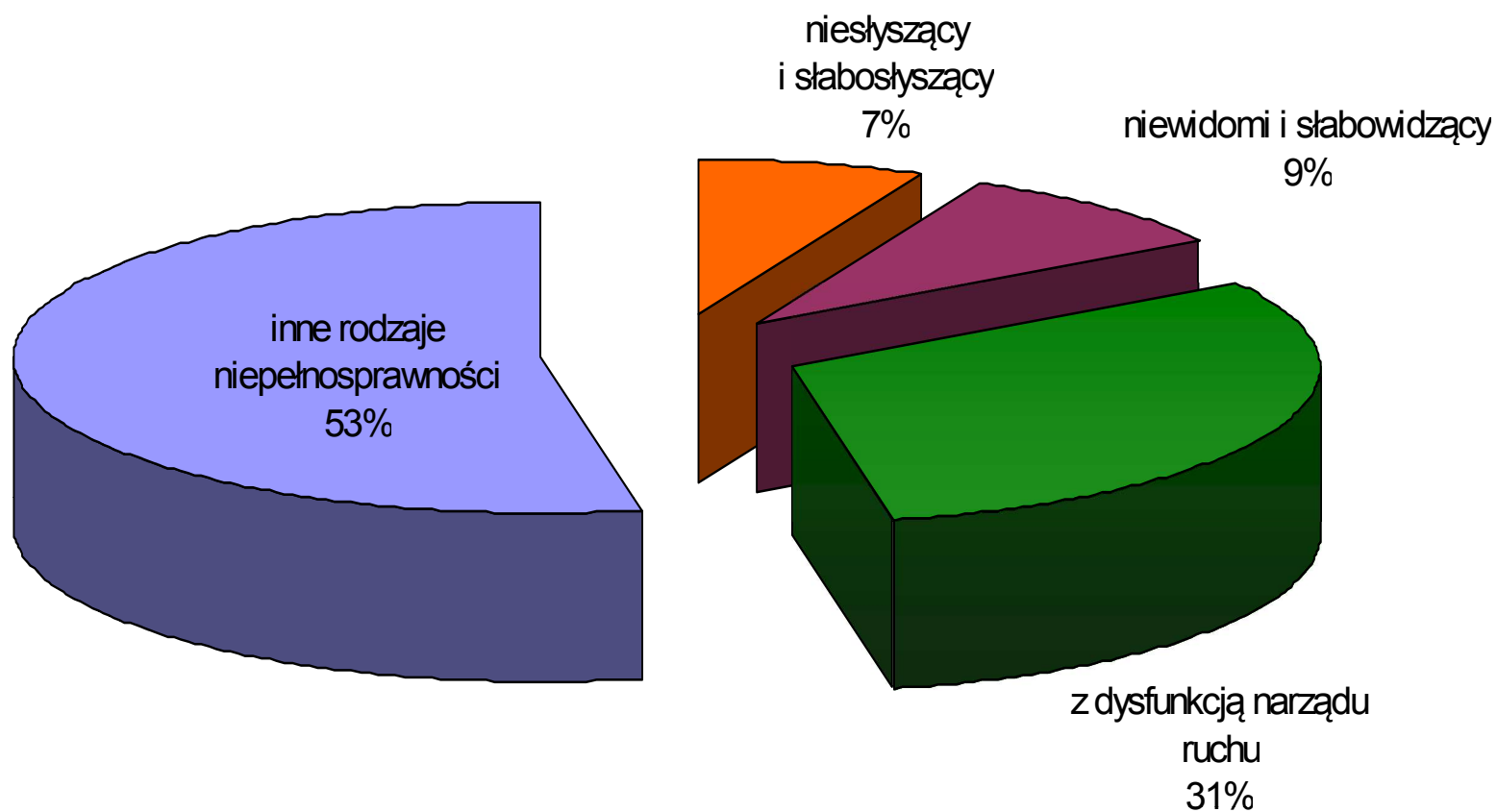
Studenci z niepełnosprawnością według typów szkół

– 2014 r. Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Studenci z niepełnosprawnością wg kategorii – 2014 r.

Opracowanie własne na podstawie danych GUS

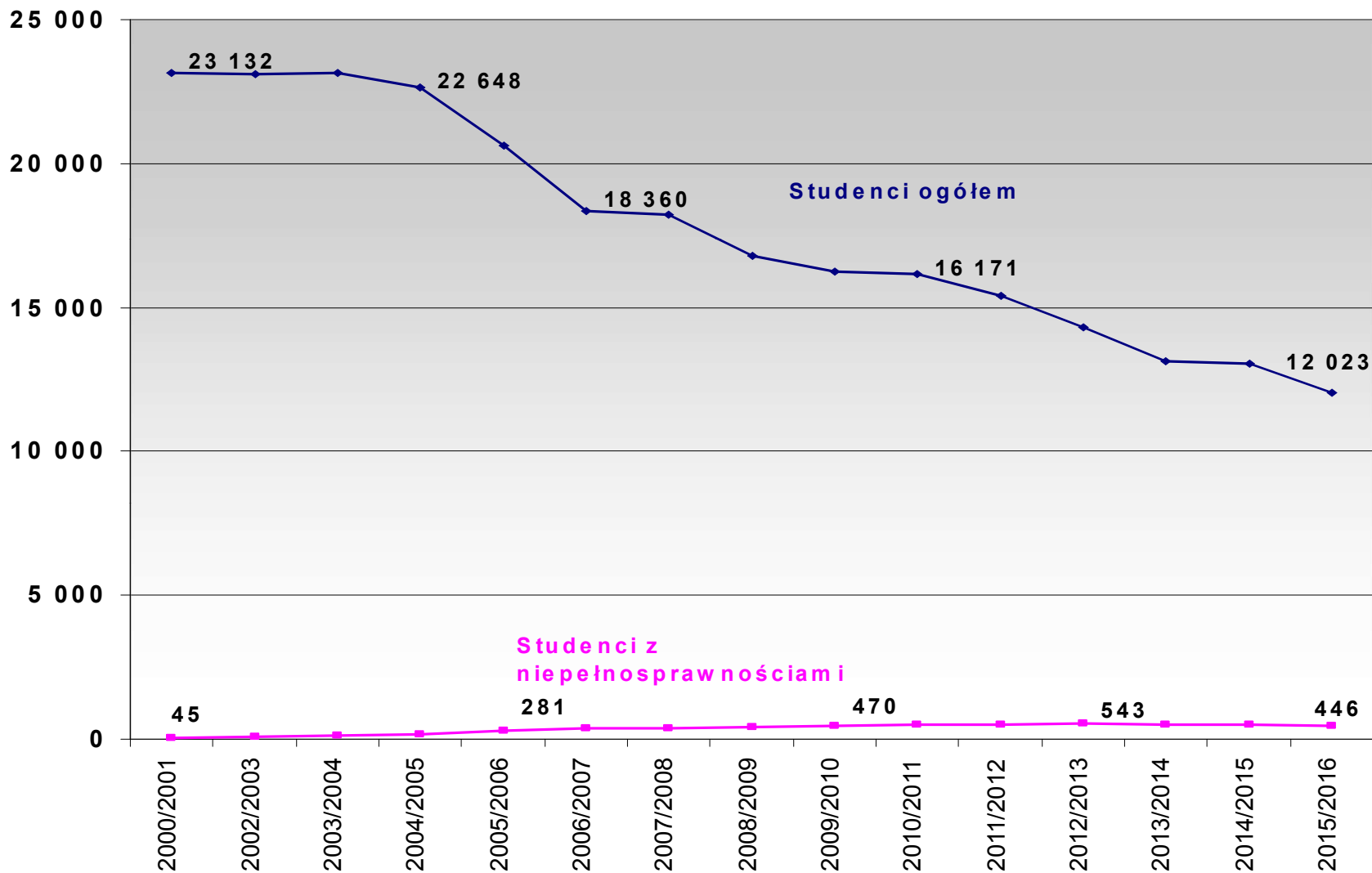

Rodzaje niepełnosprawności oznaczone kodami

01-U upośledzenie umysłowe	0%
02-P choroby psychiczne	5%
03-L zaburzenia narządu głosu, mowy i choroby słuchu	7%
04-O choroby narządu wzroku	10%
05-R upośledzenie narządu ruchu	30%
06-E epilepsja	2%
07-S choroby układu oddechowego i krążenia	12%
08-T choroby układu pokarmowego	4%
09-M choroby układu moczowo-płciowego	4%
10-N choroby neurologiczne	13.5%
11-I inne	2%
12-C całościowe zaburzenia ustrojowe	0.5%

Dane procentowe wyliczone na podstawie statystyki Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych UZ za rok akademicki 2015/16

Studenci Uniwersytetu Zielonogórskiego w latach 2000-2016

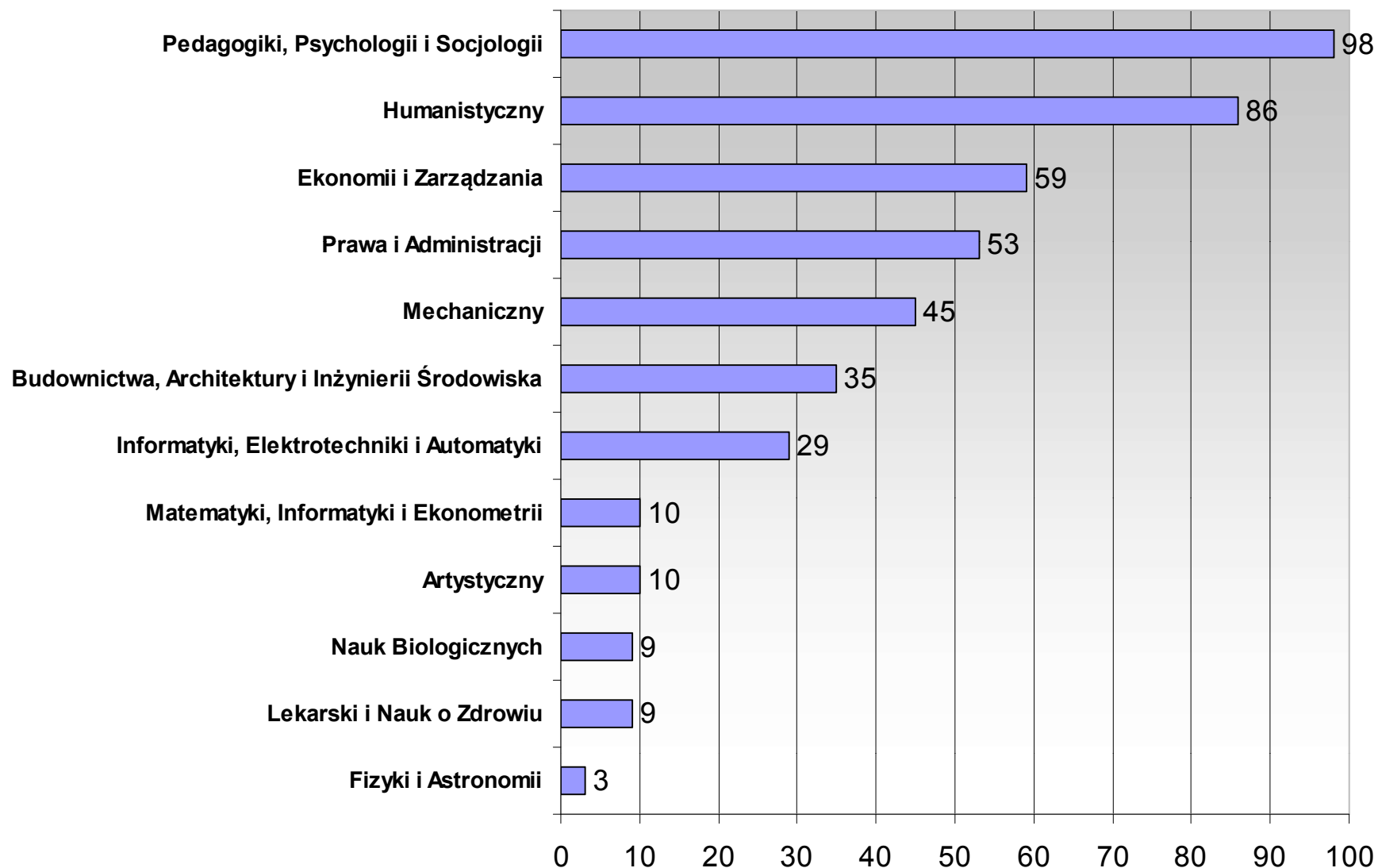
Opracowanie własne na podstawie danych Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych Uniwersytetu Zielonogórskiego

Liczba studentów na Uniwersytecie Zielonogórskim w latach 2000-2016

Rok akademicki	Studenci ogółem	Studenci z niepełnosprawnością	Udział studentów niepełnosprawnych
	(w liczbach bezwzględnych)		(w %)
2000/2001	23 132	45	0,19
2002/2003	23 107	76	0,32
2003/2004	23 144	121	0,52
2004/2005	22 648	152	0,67
2005/2006	20 640	281	1,36
2006/2007	18 360	358	1,94
2007/2008	18 239	376	2,06
2008/2009	16 776	405	2,43
2009/2010	16 238	470	3,01
2010/2011	16 171	510	3,20
2011/2012	15 408	511	3,31
2012/2013	14 297	543	3,79
2013/2014	13 141	513	3,90
2014/2015	13 035	490	3,75
2015/2016	12 023	446	3,71

Dane statystyczne Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych Uniwersytetu Zielonogórskiego

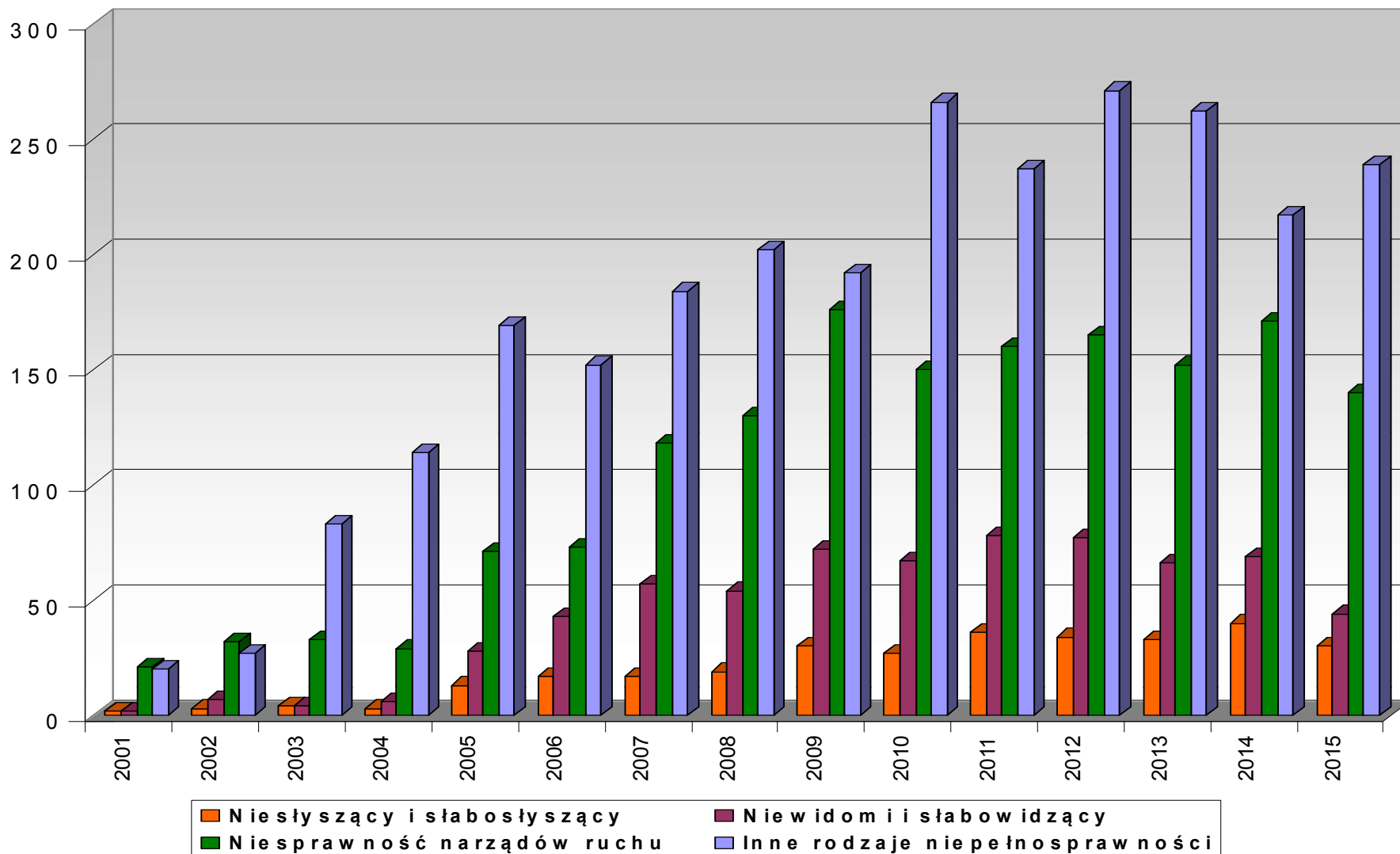
Liczba studentów i doktorantów z niepełnosprawnością na wydziałach Uniwersytetu Zielonogórskiego (rok akad. 2015/16)

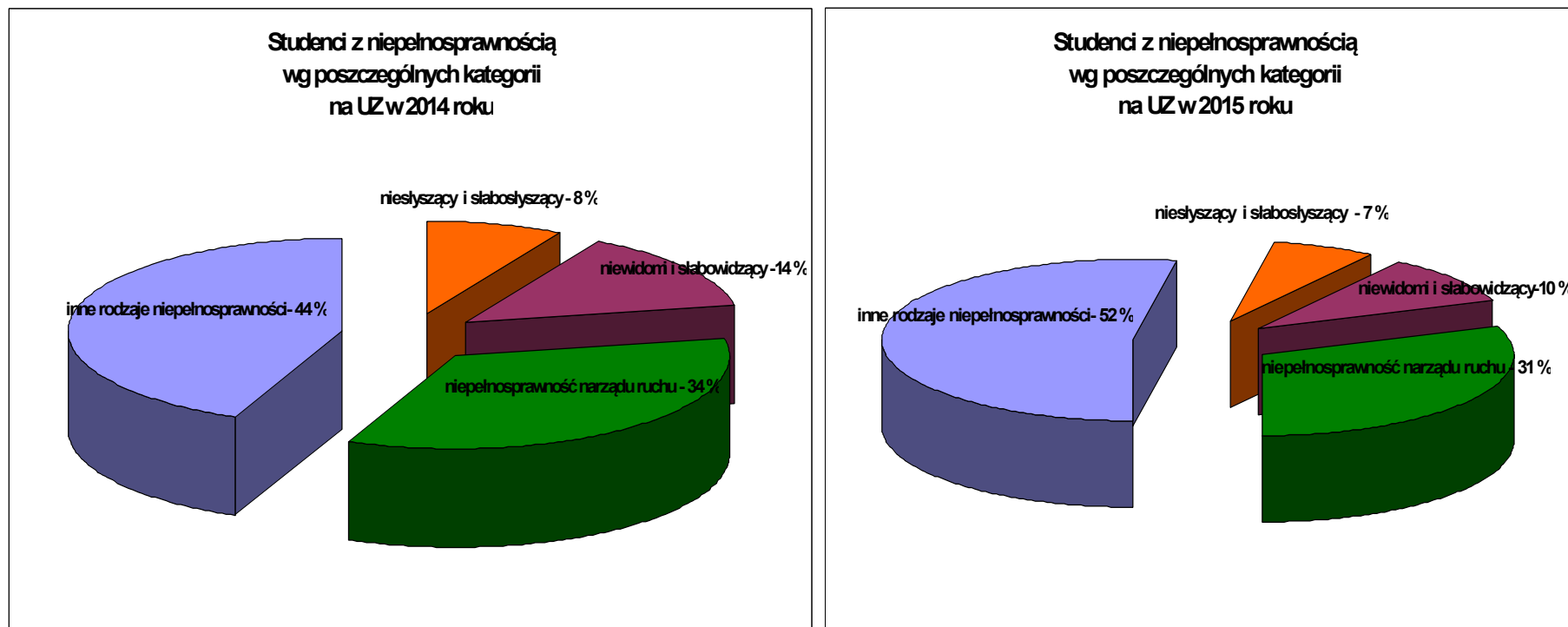
Opracowanie własne na podstawie danych Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych Uniwersytetu Zielonogórskiego

Studenci Uniwersytetu Zielonogórskiego według rodzaju niepełnosprawności w latach 2001–2015

Opracowanie własne na podstawie danych Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych UZ

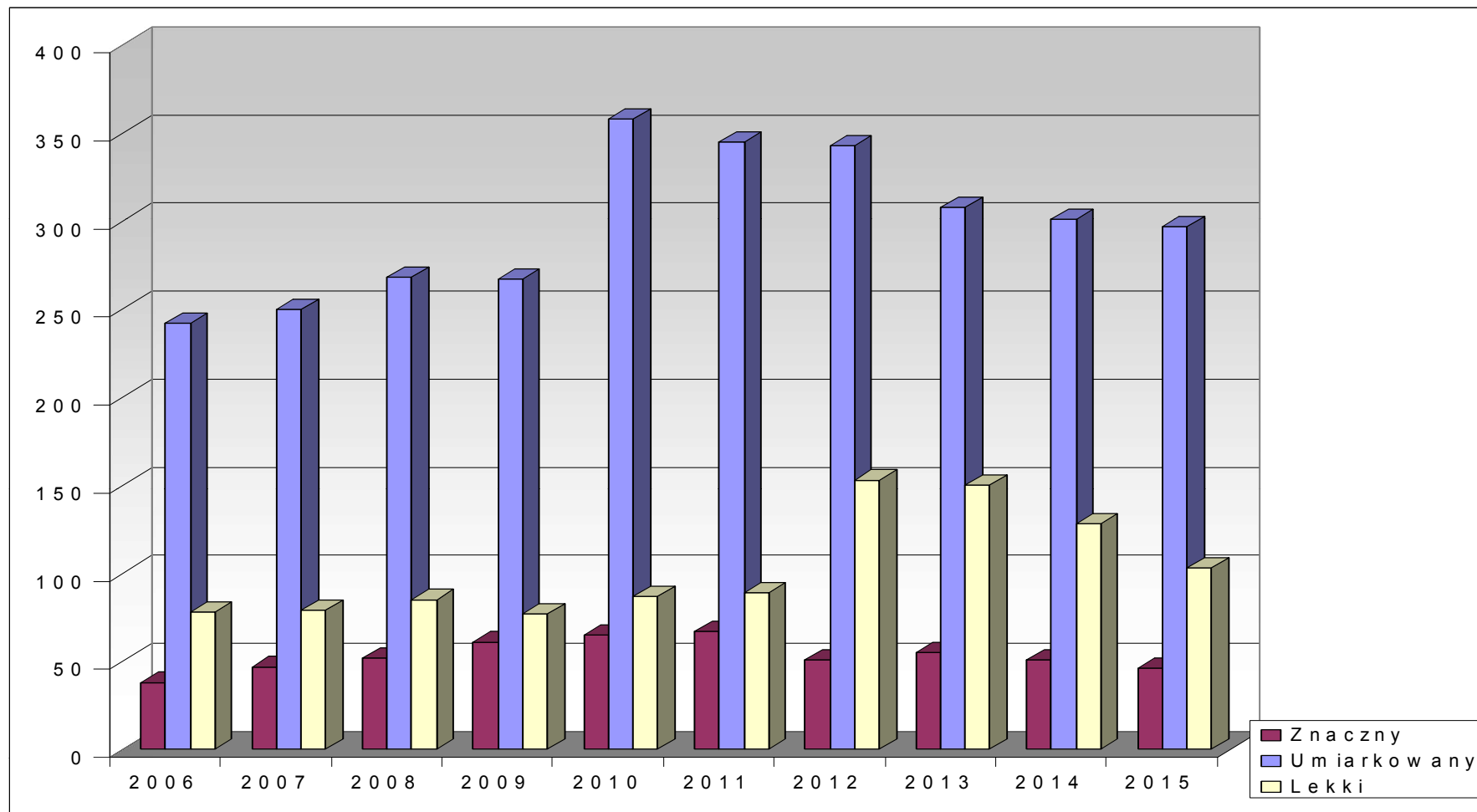

Studenci Uniwersytetu Zielonogórskiego według poszczególnych kategorii niepełnosprawności

Opracowanie własne na podstawie danych Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych UZ

Studenci Uniwersytetu Zielonogórskiego wg stopnia niepełnosprawności w latach 2006–2015

Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych UZ

W nauce i edukacji osób z niepełnosprawnością biblioteki pełnią rolę szczególną.

Oferują dostęp do zbiorów i usług bibliotecznych dostosowany do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnością.

Biblioteka bez barier jest częścią działań środowiska akademickiego na rzecz jakościowej zmiany warunków studiowania w ramach idei uniwersytetu dla wszystkich

Udogodnienia urbanistyczne i architektoniczne*

- Usytuowanie biblioteki blisko miejskiej drogi publicznej, dojazdowej, w pobliżu przystanku autobusowego
- Posadowienie w kampusie uniwersyteckim w pobliżu budynków dydaktycznych
- Wydzielone miejsca parkingowe
- Transport zewnętrzny
- Automatycznie otwierane drzwi zewnętrzne
- Wszystkie wejścia do biblioteki dostępne także dla osób na wózkach
- Poręcze na klatkach schodowych zamocowane po obu stronach
- Podjazdy do budynku
- Platformy schodowe
- Windy zewnętrzne dla osób z niepełnosprawnością ruchową
- Windy wewnętrzne z przyciskami oznakowanymi w systemie Braille'a, głośnomówiące, dostosowane do samodzielnego przemieszczania się pomiędzy piętrami
- Odpowiednio oznaczone i wyposażone toalety dla osób z niepełnosprawnością ruchową
- W korytarzach i toaletach oświetlenie sterowane czujkami ruchu

* Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. Nr 207, poz. 2016 z 2003 r. z późn. zm.), w art. 5. ust., 1 pkt. 4 określa warunki, jakie muszą spełnić obiekty użyteczności publicznej, by mogły z nich korzystać osoby niepełnosprawne.

Udogodnienia urbanistyczne i architektoniczne

- Pokoje pierwszej pomocy sanitarnej, dostępne osobom, których stan zdrowia wymaga interwencji medycznej, czy wykonania zabiegu
- Urządzenia ratujące życie, np. defibrylatory
- Systemy informujące o zagrożeniu pożarowym
- Monitoring wewnętrzny i zewnętrzny
- System informacji dźwiękowej kierujący do wybranych pomieszczeń
- Oznaczenie budynku i pomieszczeń w systemie Brailla
- Przestrzeń biblioteki pozbawiona progów
- Antypoślizgowe nawierzchnie
- Szerokość drzwi, wind, bramek zabezpieczających zbiory, rozmiar kabin do pracy indywidualnej, odległość między regałami w wolnym dostępie - umożliwiające poruszanie się osobom na wózkach
- Stanowiska pracy dostępne osobom z niepełnosprawnością – stoły z regulowaną wysokością, krzesła z podłokietnikami
- Lady biblioteczne dostosowane do obsługi osób na wózkach

Projektowanie uniwersalne - warto wiedzieć !

To filozofia projektowania otoczenia i przedmiotów, teraz także serwisów internetowych oraz interfejsów komputerowych tak, aby mogły być użyte przez wszystkich, w szerokim zakresie, bez specjalnego projektowania lub adaptacji dla osób z niepełnosprawnością.

Termin universal design stworzył cierpiący na chorobę Heinego-Medina, architekt Ronald Mace w 1985 r.

Siedem zasad koncepcji uniwersalnego projektowania

identyczne zastosowanie dla ludzi o różnych poziomach sprawności,
elastyczność użycia dostosowana do sprawności i specyfiki użytkownika,
prosta i intuicyjna obsługa dla wszystkich użytkowników,
zauważalna informacja skutecznie informująca wszystkich użytkowników,
tolerancja dla błędów minimalizująca niebezpieczeństwo i niepożądane skutki przypadkowych lub nieumyślnych czynności,
niski poziom wysiłku fizycznego – efektywność przy minimalnym wysiłku,
wymiary i przestrzeń umożliwiające podejście, obsługę oraz użycie przez wszystkich użytkowników.

Biblioteka UZ

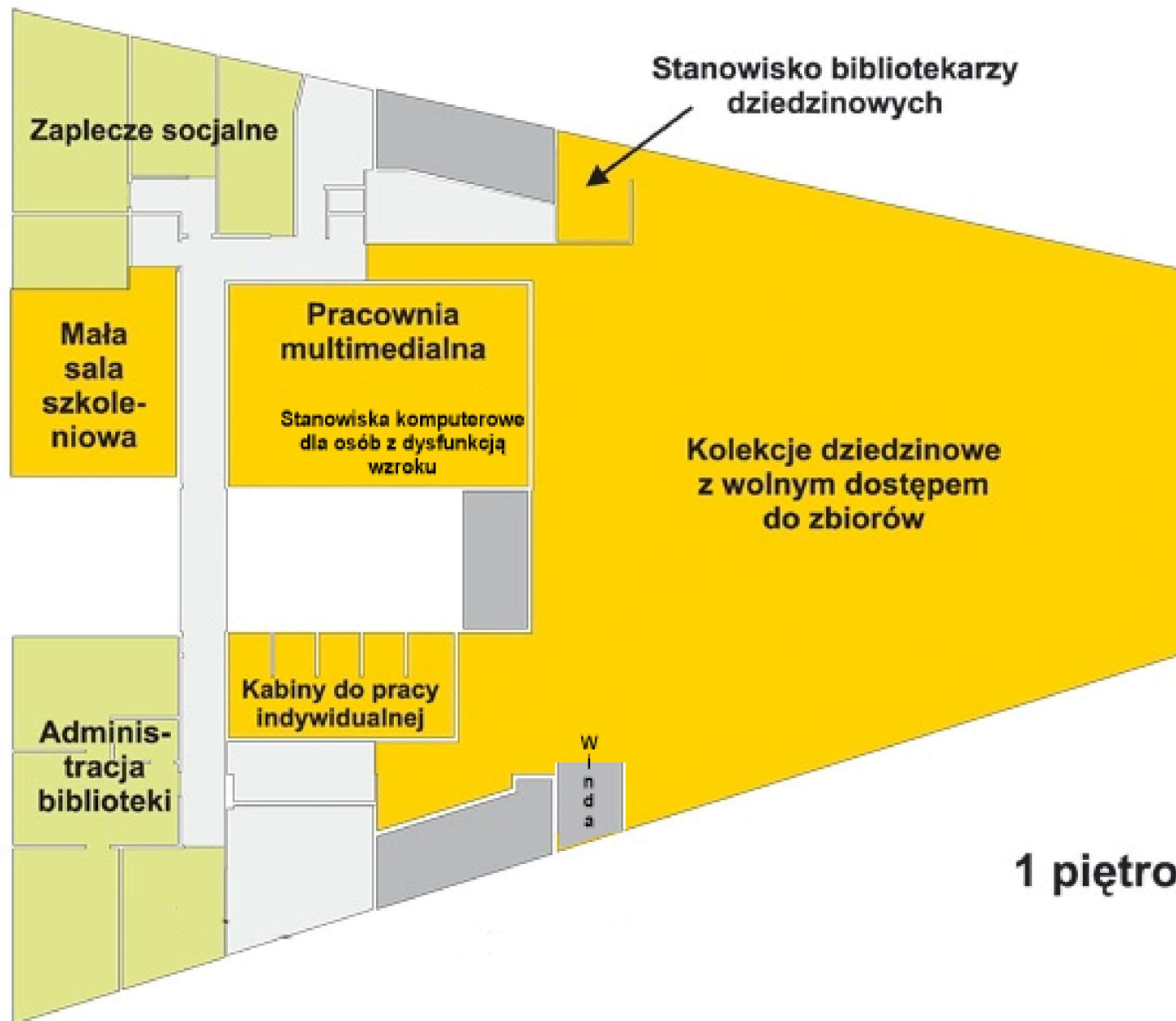

Fot. W. Kryński, za zgodą Biura NOW

Udogodnienia w dostępie do przestrzeni cyfrowej i nowych technologii

- biblioteki cyfrowe dla osób z dysfunkcją wzroku (ABC, Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa dla Niewidomych *)
- programy udźwiękawiające (np. Window Eyes, JAWS)
- syntezatory mowy
- kolekcje audiobooków
- mówiące słowniki elektroniczne
- monitory dotykowe
- monitory i drukarki brajlowskie
- linijki brajlowskie
- programy powiększające (np. Lupa, SuperNova Magnifier)
- programy rozpoznawania tekstu (np. Abby Fine Reader)
- powiększalniki tekstu
- lupy
- urządzenia do tworzenia wypukłej grafiki
- klawiatury
- myszy dla osób z trudnościami z motoryką

* Artykuł 331 Ustawy o Prawie autorskim i prawach pokrewnych, który dotyczące szczególnego typu dozwolonego użytku utworów na rzecz osób niepełnosprawnych

Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa dla Niewidomych

The screenshot shows the website interface for 'Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa dla Niewidomych'. At the top, there is a navigation bar with links for 'STRONA GŁÓWNA', 'KOLEKCJE', and 'KONTAKT'. On the right side of the navigation bar, there are buttons for 'zaloguj' and 'zarejestruj się'. Below the navigation bar, there is a search bar with a 'Szukaj' button and a help icon. The main content area is divided into two columns. The left column contains a 'Kolekcja' menu with options like 'Opis kolekcji', 'Lista publikacji', and 'Plany wprowadzania publikacji'. Below that is a 'Biblioteka' menu with options like 'Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa', 'Dziedzictwo kulturowe', 'Nauka i dydaktyka', 'Habilitacje, doktoraty', 'Regionalia', and 'Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa dla Niewidomych'. The right column features a search bar with the text 'Wyszukiwanie zaawansowane...' and a 'Szukaj' button. Below the search bar is the title 'Opis kolekcji: Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa dla Niewidomych'. To the left of the text is an icon of a stack of books. The text describes the collection as containing documents reserved for visually impaired and hearing-impaired individuals, based on Article 33 of the Copyright Act. It states that the collection is available for free use by visually impaired individuals, provided that the use is directly related to their disability and does not have a commercial character. Below the text, there is a section for 'Liczba publikacji w kolekcji: 155' and a link to 'Lista publikacji'. At the bottom, there are two columns of 'Ostatnio dodane' and 'Najczęściej przeglądane' items, each with a list of titles and document counts.

Kolekcja

- » Opis kolekcji
- » Lista publikacji
- » Plany wprowadzania publikacji

Biblioteka

- ▶ Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa
 - ▶ Dziedzictwo kulturowe
 - ▶ Nauka i dydaktyka
 - ▶ Habilitacje, doktoraty
 - ▶ Regionalia
 - ▶ Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa dla Niewidomych

Wyszukiwanie zaawansowane...

Opis kolekcji: Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa dla Niewidomych

Tutaj prezentujemy dokumenty **zastrzeżone tylko dla osób niewidomych i słabowidzących**. Opierając się na art. 33 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, który brzmi: "Wolno korzystać z już rozpowszechnionych utworów dla dobra osób niepełnosprawnych, jeżeli to korzystanie odnosi się bezpośrednio do ich upośledzenia, nie ma zarobkowego charakteru i jest podejmowane w rozmiarze wynikającym z natury upośledzenia" udostępniamy publikacje, które mają pomóc osobom z dysfunkcją wzroku (szczególnie studentom i osobom uczącym się) pozyskiwać informacje niezbędne w procesie uczenia się.

Liczba publikacji w kolekcji: **155**

- ▶ Lista publikacji

Ostatnio dodane

1. Aktywność społeczna, kulturalna i oświatowa seniorów (dokument dostępny po zalogowaniu tylko dla ...)
2. Edukacja dorosłych wobec zjawiska marginalizacji : [wyzwania współczesnej edukacji dorosłych] (do...)
3. Poezja dla dzieci : antologia form i tematów (dokument dostępny po zalogowaniu tylko dla osób z d...)
4. Od Biblii Wujka do współczesnego języka religijnego (dokument dostępny po zalogowaniu tylko dla o...)
5. Od Czaadajewa do Bierdiajewa: spór o Boga i człowieka w myśli rosyjskiej (1832-1922) (dokument do...)

Najczęściej przeglądane

1. Słownik starożytności słowiańskich: encyklopedyczny zarys kultury słowian od czasów najdawniejszy... [700]
2. Słownik starożytności słowiańskich: encyklopedyczny zarys kultury słowian od czasów najdawniejszy... [360]
3. Słownik starożytności słowiańskich: encyklopedyczny zarys kultury słowian od czasów najdawniejszy... [340]
4. System opieki kompensacyjnej w zjednoczonej Europie (dokument dostępny po zalogowaniu tylko dla o... [297]
5. Diagnozowanie i projektowanie w pracy socjalnej (dokument dostępny po zalogowaniu tylko dla osób ...)

Podstawą ZBCN jest oprogramowanie dLibra

To wydzielona kolekcja, która uzupełnia zasób Zielonogórskiej Biblioteki Cyfrowej o dokumenty nowe, do których pozyskała prawo na podstawie zapisów Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych - art. 33¹. Dotyczy on szczególnego typu dozwolonego użytku utworów na rzecz osób z niepełnosprawnością.

ZBCN daje możliwość dostępu do dokumentów przy zastosowaniu screen readerów – programów do udźwiękowienia środowiska Windows.

Programy typu screen reader przetwarzają na prosty tekst informacje wyświetlone na ekranie lub wprowadzane z klawiatury, po czym przesyłają go do syntezy mowy. Do najczęściej używanych programów czytających zawartość ekranu należą: Hal, JAWS oraz Windows Eyes.

Udogodnienia w dostępie do przestrzeni cyfrowej i nowych technologii

- pętle indukcyjne w salach wykładowych uczelni
- możliwość korzystania z urządzeń wspomagających słyszenie w trakcie zajęć

- aplikacje tłumacza języka migowego (np. Biblioteka Uniwersytecka w Bydgoszczy)
- kompleksowy system informacji opisującej bibliotekę w Brailu

- strony www spełniające standardy WCAG 2.0 (ułatwienia w dostępie do treści publikowanych w internecie)

- udźwiękowiona przestrzeń (np. Biblioteka Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach)

WCAG 2.0: dostępność stron internetowych - warto wiedzieć !

Od 30 maja 2015 r. wszystkie strony instytucji publicznych muszą być zgodne z wytycznymi dotyczącymi ułatwień w dostępie do treści publikowanych w internecie - WCAG 2.0 (Web Content Accessibility Guidelines).

(Krajowe Ramy Interoperacyjności, § 19, zał. nr 4)

Manifest IFLA podaje, że tylko około 20% serwisów internetowych dostosowanych jest do potrzeb osób mających trudności z odczytywaniem tekstu.

W wielu krajach istnieją standardy i wytyczne dotyczące obsługi biblioteczno-informacyjnej osób z niepełnosprawnością.

Takie standardy opracowała też Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich IFLA:

- **Przewodnik do materiałów z uproszczonymi tekstami**
Guidelines for Easy-to-Read Materials
- **Przewodnik usług bibliotecznych dla użytkowników alfabetu Braila**
Guidelines for Library Service to Braille Users
- **Przewodnik usług bibliotecznych dla osób z dysleksją**
Guidelines for Library Services to Persons with Dyslexia – Revised and extended

– IFLA opracowała też kluczowe wskaźniki funkcjonalności dla bibliotek obsługujących osoby z trudnościami w odczytywaniu druku (tł. Małgorzata Fedorowicz-Kruszewska

(www.ifla.org/node/8750)

Uczelnie i biblioteki mają:

- rzeczników lub pełnomocników ds. osób z niepełnosprawnością
- rady studentów niepełnosprawnych
- rady rodziców
- osoby do kontaktów
- osoby z niepełnosprawnością mogą korzystać z pomocy asystentów oraz wyszkolonych psów przewodników

- osoby pierwszego kontaktu przeszkolone w zakresie kontaktów interpersonalnych
- wyznaczonego z ramienia biblioteki opiekuna czytelników z niepełnosprawnością
- osoby lub zespoły przeszkolone w zakresie obsługi czytelników z niepełnosprawnością:
 - w zakresie ogólnym
 - ze specjalności związanych z rodzajem niepełnosprawności (dysfunkcji ruchu, słuchu, wzroku)
- osoby wyszkolone w zakresie udzielania pierwszej pomocy oraz pomocy przedmedycznej

Zespoły biblioteczne oferują pomoc

- w wyszukiwaniach katalogowych, bibliograficznych, w bazach danych
- w szkoleniu użytkowników w zakresie korzystania z zasobów biblioteki oraz specjalistycznego oprogramowania

- w skanowaniu książek i wydawnictw ciągłych
- w dostarczaniu cyfrowych kopii materiałów bibliotecznych na zamówienie

- w wypożyczaniu zbiorów za pośrednictwem osób upoważnionych
- w zamawianiu książek ze strefy wolnego dostępu i magazynu
- w zamawianiu książek przez telefon

- w przemieszczaniu się po budynku biblioteki
- w rezerwacji kabin do pracy indywidualnej lub zespołowej
- w obsłudze poza kolejnością
- w transporcie materiałów do domu

Do zadań środowiska akademickiego wobec osób z niepełnosprawnością należy:

- działalność sprzyjająca integracji pełno- i niepełnosprawnych uczestników życia akademickiego
- znajomość różnic między osobami z niepełnosprawnością oraz powiązanych z nimi barier społ.
- poszanowanie różnic indywidualnych
- znajomość savoir-vivre w kontaktach ze studentami z niepełnosprawnością
- wiedza o prawie do ochrony przed dyskryminacją oraz do pełnego i równego korzystania z tych praw
- promowanie doświadczeń oraz współpracy z pełnomocnikiem, radą studentów oraz rodziców ds. studentów z niepełnosprawnością
- współpraca z instytucjami wspomagającymi osoby z dysfunkcjami
- promowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych
- działania na rzecz równych szans
- rozpoznanie i usunięcie barier ograniczających równe szanse
- monitorowanie oczekiwań i potrzeb osób z niepełnosprawnością
- dostosowywanie kursów i szkoleń do potrzeb osób z niepełnosprawnością
- poprawa komunikacji
- działania na rzecz aktywnego włączenia

Co jeszcze?

Przed nami budowanie kontaktów i relacji opartych na wzajemnym zrozumieniu i poszanowaniu.

Kontaktów, w które zaangażowane będą obie strony.